

ORSZÁGVILÁG.

AZ OROSZ FORRADALOM ÉS A ZSIDÓK.

A дума újra felozlattatván »forradalmi« magatartása miatt, alkalomszerű, hogy az orosz zsidókról megemlékezzünk. Ez már azért is alkalomszerű, mert az új választási törvény szerint állítólag megfosztatnának választói joguktól. Kérdés már most, hogy volt-e a zsidóknak részük az orosz alkotmány megszerzésében, melyből most kizáratnának? Tény az, hogy a forradalom csikarta ki az alkotmányt, ebben a forradalomban a zsidók is bent voltak. Hogy kerültek belé? A zsidók voltak azok, kik Oroszországban legtöbbit szenvedtek. A letelepedési helyeken összepréselve munkaképességük kifejtésében minden oldalról akadályozva lettek. Mint idegen faj, mint kereskedő nép a földbirtokosok és parasztok között sokat kellett és kell még ma is szenvedniök. Természetükből kifolyólag a fontolgtatáshoz és okoskodáshoz szokva, a zsidók Oroszországban arra lettek praedestinálva, hogy vezérszerepet játsszanak az orosz nép megifjodásában. Egy-két évtizeddel ezelőtt még nem volt senkijök, akire támaszkodhattak volna. A nemesek az egyházzal és a burokratákkal tartottak, a parasztok ostobák voltak, nem értették meg, ami velük avagy értük történt. Elenyésző kisebbségben lévén az ellenséges nemzetiségek és különböző társadalmi osztályok között, gondolkodhattak azon, hogy szabadságuk érdekében valami állandó vállalkozásba fogjanak. Az óriási burokratia megvihatatlan várnak látszott homlokzatán »Noli me tangere« felirattal. És hirtelen mily változás! A nyolczvanas években, amely időbe az első pogromok esnek, szociális szellemű munkás-egyesületek keletkeztek és pedig

nem a falvakban, ahol 80 millió paraszt a legborzalmasabb szegénységben sínylődött, hanem a városokban a gyári munkások között s leginkább ott, ahol a zsidók nagy számmal laktak és a proletárság tekintélyes részét képezik. A változás könnyen érthető. A pogromok következtében a zsidó munkások egy részének külföldön, különösen Németországban és Svájcban kellett alkalmazást keresni. Ott, az akadémiai theoretikus szociálizmus hazájában friss levegőt szívtak és nyugodtabb időkben új eszmékkel meggazdagodva tértek vissza szülőhelyeikre. Azonnal munkához láttak. A nyolczvanas évek elején megalakult a »Szövetség«, amely nem zárkózott ugyan el a zsidóság elől, ellenben erősen kitartott a nemzetközi szociálizmus programja mellett. Sőt tovább mentek. Hogy zsidó nemzetsége miatt az általános nemzsidó proletarizmus részéről ferde szemmel ne tekintessenek, a szövetség tagjai sokkal radikálisabbaknak, sokkal revolucziósabbaknak bizonyultak a többieknél. Ezen évek nem kis számú politikai merényletei kizárólag a »Szövetség« tagjai részéről eszközöltettek. A kilenczvenes években egy más körülmény járult az elmondottakhoz. Megjelent a rendelet, hogy a zsidóknak csak 10 százaléka látogathatja a középiskolákat s csak 2 százaléka a felsőbb iskolákat. Ennek következtében a zsidó diákok legnagyobb része kénytelen volt a külföldi egyetemeken folytatni tanulmányait. Kinos érzelmekkel mentek Genfbe, Luzernba, Zürichbe és Bernbe, ahol orosz-zsidó diák-telepek alakultak. Mindinkább erősebbé lett abbeli vágyuk, hogy elnyomott hazájuk érdekében valamit tegyenek; szervezkedtek s nagy tömeg szociális röpiratot csempészték Oroszországba. Anyanyelvükön szerkesztett lapjaik telve tüzzel-vérrel. Majd hazajönnek. A teoriák országából a szomorú valóságok honába. Mindenüvé elküldték úttörőiket. Ahol csak megjelentek, szervezték a tömegeket beléjük lehelve a forradalom szellemét. Hasznossági okokat nem ismertek el. Nézeteik gyakran a legmesszebbmenő következményeket vonták maguk után. Túl buzgalmukban nem volt idejük annak megfontolására, vajjon elméletük a gyakorlatba átvive megfelel-e az orosz népjellemnek vagy sem. A harcz mezején nem tudtak egyesülni, mert túlságosan theoretikusak voltak. Schol a világon nem látunk annyiféle pártárnyalatot, mint Oroszországban. És ezek a pártok, melyekkel később a

választási küzdelmekben oly gyakran találkozunk, többnyire zsidó, félzsidó vagy zsidók által szaturált pártok. Így két párt vagy nagyobbára zsidó párt, vagy részlegesen az. Ezeknél erélyesebben dolgoznak a Trudovnik-ok, a republikánus áramlat szocziálistái, egy a zsidók elől őrzött párt. Két heves pártban, amelyek félelmetes hirre tettek szert, a zsidók a vezetők. Az »Iskra«-ban, amely az összes pártok feje, zsidók aránytalanul nagy számmal vannak. Meg kell jegyeznünk, hogy ezt a revolucziós zsidó elemet elsősorban az ifjúság alkotja. Az idősebb zsidók és a férfikorban levők a bourgeoishoz tartoznak. Ezelőtt gyakran tiltakoztak az ellen, ha a zsidó ifjúsággal azonosították őket. Ma már azt látják, hogy lojális viselkedésükkel nem jutottak messze. Az öregek és ifjak ennél fogva előbb-utóbb meg fogják egymást érteni.

Budapest.

SCHÄCHTER MÓZES.